

Odpovědnost z cestovní smlouvy

Cestovní kancelář odpovídá zákazníkovi za porušení závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy bez ohledu na to, zda tyto závazky mají být splněny cestovní kanceláří nebo jinými dodavateli služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu. Své odpovědnosti za škodu způsobenou porušením právní povinnosti se cestovní kancelář může zprostit jen tehdy, jestliže prokáže, že tuto škodu nezavinila ona ani jiní dodavatelé služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu a jestliže byla škoda způsobena zákazníkem, resp. třetí osobou, která není spojena s poskytováním zájezdu, pokud tuto skutečnost nebylo možné předpokládat nebo byla nevyhnutelná, nebo neodvratitelnou událostí, které nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat. Vadné splnění dopravy, ubytování, stravování, resp. dalších služeb, zajišťovaných jinými subjekty v případě zájezdu je třeba přičítat cestovní kanceláři.

(Rozsudek Nejvyššího soudu české republiky sp.zn. 30 Cdo 3577/2006, ze dne 31.1.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců: 1) P. P., a 2) J. P., obou zastoupených advokátem, proti žalovaným 1) L. A., s.r.o., a 2) E. K., zastoupenému advokátem, o ochranu osobnosti, vedené u Krajského soudu v Plzni, pod sp. zn. 19 C 41/2003, o dovolání žalobců proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 22. listopadu 2005, č.j. 1 Co 260/2004-172, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. listopadu 2005, č.j. 1 Co 260/2004-172, ve výroku označeném II. se zrušuje, a věc se vrací v uvedeném rozsahu tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 24. března 2004, č.j. 19 C 41/2003-68, výroky I. a III. uznal první žalovanou povinnou zaplatit žalobkyni P. P. 1,200.000,- Kč a žalobci J. P. 800.000,- Kč jako náhradu nemajetkové újmy. Výroky II. a IV. uznal druhého žalovaného povinným zaplatit žalobkyni P. P. a žalobci J. P. každému 400.000,- Kč jako náhradu nemajetkové újmy ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 občanského zákoníku (dále jen „o.z.“). Výroky V. až VIII. rozhodl o náhradě nákladů řízení a o povinnosti zaplatit soudní poplatek.

Soud prvního stupně vzal za prokázané, že úmrtím I. M., S. K., E. P. a K. P. v souvislosti s dopravní nehodou dne 8.3.2003 u obce N., když se autobusem prvního žalovaného vraceli domů klienti Cestovní kanceláře V. z dovolené v R. A., došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobců. Podle názoru soudu šlo o neoprávněný zásah značné intenzity do práva na ochranu soukromí, které zahrnuje taktéž rodinný život a do práva žalobců na ochranu zdraví, kdy morální satisfakce nemůže být dostačující. K námitce žalovaných týkající se otázky zavinění soud uvedl, že (analogií zvýrazněné) ustanovení § 420 odst. 1 ve spojení s odst. 2 o.z. nelze interpretovat jiným způsobem, než že při zaviněném jednání osob použitých právníčkou nebo fyzickou osobou k jejich činnosti se toto zavinění bez dalšího přičítá právnícké nebo fyzické osobě, která tyto osoby ke své činnosti použila.

K odvolání žalovaných Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 22. listopadu 2005, č.j. 1 Co 260/2004-172, výrokem I. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve vztahu k prvnímu žalovanému, který v průběhu řízení zanikl likvidací bez právního nástupnictví, čímž ztratil způsobilost být účastníkem řízení (§ 19, § 107 odst. 1 o.s.ř.), řízení v tomto rozsahu zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi tímto žalovaným a žalobci. Výrokem II. rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že zamítl žalobu, aby druhý žalovaný zaplatil na náhradu nemajetkové újmy každému ze žalobců 400.000,- Kč. Současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů mezi těmito účastníky a o povinnosti zaplatit soudní poplatek.

Nárok uplatněný vůči druhému žalovanému odvolací soud posoudil podle ustanovení § 11 násl. o.z. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, ale neztotožnil se s jeho závěrem, na jehož základě soud prvního stupně dovedl odpovědnost druhého žalovaného za zásah do osobnostních práv žalobců. Na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl k závěru, že v řízení byl sice prokázán neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobců, konkrétně do jejich práva na soukromí, avšak odpovědnost druhého žalovaného podle ustanovení § 13 o.z. neshledal. Vyšel z toho, že

druhý žalovaný není původcem neoprávněného zásahu, neboť v řízení nebylo prokázáno, že by se dopustil protiprávního jednání, tedy jednání, které je v rozporu s objektivním právem. Sami žalobci odpovědnost druhého žalovaného dovozovali pouze obecně z povinnosti poskytovat službu tak, aby nedocházelo k úmrtí osob. Z této obecné občanskoprávní prevence upravené v ustanovení § 415 o.z., která je sankcionována instituty odpovědnosti za škodu či vydání bezdůvodného obohacení, nelze podle názoru odvolacího soudu odpovědnost druhého žalovaného podle ustanovení § 13 o.z. v dané věci dovodit. Neoprávněný zásah a v jeho důsledku vzniklá nemajetková újma byly způsobeny jiným subjektem.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze byl doručen zástupci žalobců dne 5. ledna 2006, přičemž právní moci nabyl téhož dne.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalobci dne 2. února 2006 včasné dovolání. Jeho přípustnost odvozují z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. Jako dovolací důvod uvádějí, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“). Dále namítají nepřezkoumatelnost dovoláním napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů ve smyslu § 157 odst. 2 o.s.ř. Trvají na tom, že druhý žalovaný je ve sporu pasivně věcně legitimován. Mají za to, že nelze odhlédnout od celé konstrukce vztahu, který mezi žalobci a žalovanými existoval. Žalobci si u druhého žalovaného koupili zájezd, jehož součástí bylo mimo jiné i zajištění dopravy. U prvního a druhého žalovaného tak šlo o společnou odpovědnost, když jde o komplexní soubor právních povinností, které měli první a druhý žalovaný při poskytování služeb žalobcům splnit. K tíži žalobců přitom nemůže jít, že jeden ze žalovaných v průběhu řízení zanikl bez právního nástupce. Žalobci jsou přesvědčeni, že je na místě analogická aplikace příslušných zákonných ustanovení upravujících institut solidární odpovědnosti za škodu.

Dovolatelé se dále domnívají, že odvolací soud ignoroval existenci směrnice č. 90/314/EHS Rady ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (dále jen „Směrnice“), konkrétně její články 2. a 5., ze kterých vyplývá, že druhý žalovaný je nepochybně organizátorem služeb ve smyslu Směrnice, když jím poskytovaná služba zahrnovala jak dopravu, tak i ubytování a další služby cestovního ruchu.

Z těchto důvodů proto žalobci navrhují, aby Nejvyšší soud rozsudek Vrchního soudu v Praze zrušil ve výroku pod bodem II. a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

K dovolání se vyjádřil druhý žalovaný podáním ze dne 20. března 2006. Namítá, že veškerá tvrzení žalobců uvedená v dovolání jsou skutkově i právně nová a nemohou být v dovolacím řízení uplatňována. Navrhuje proto, aby dovolací soud dovolání zamítl. Pokud se týká nákladů dovolacího řízení, ponechává rozhodnutí o nich na úvaze dovolacího soudu.

Při posuzování tohoto dovolání dovolací soud vycházel z ustanovení části první čl. II. bodu 3 (se současným přihlédnutím k bodu 2) zákona č. 59/2005 Sb., jímž byl změněn občanský soudní řád, podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu (dále opět již jen "o.s.ř.") ve znění účinném do 31. března 2005.

Dovolací soud uvážil, že dovolání žalobců bylo podáno oprávněnými osobami, řádně zastoupenými advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř. a stalo se tak ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o.s.ř. Dále vzal v úvahu, že dovolání je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř. Opírá se o případ přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.

Poté dovolací soud napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze přezkoumal v napadeném výroku II. ve věci samé v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že jej z hlediska výtek obsažených v dovolání nelze považovat v této části za správný (§ 243b odst. 2 o.s.ř.).

Z ustanovení § 242 o.s.ř. vyplývá, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Současně, je-li dovolání přípustné, je povinen přihlídnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání. Ty však z obsahu spisu seznány nebyly. Odlišná je však situace u výtek obsažených v dovolání.

Uplatněný dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. dopadá na případy, kdy dovoláním napadené

rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Jde o omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O takový případ jde tehdy, pokud soud buď použil jiný právní předpis, než který měl správně použít nebo jestliže sice aplikoval správný právní předpis, avšak nesprávně jej vyložil. Nesprávné právní posouzení věci může být způsobilým dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Podle ustanovení § 11 o.z. má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

Ustanovení § 13 téhož zákona fyzické osobě dotčené v její osobnostní sféře dává mimo jiné právo požadovat z tohoto důvodu odpovídající zadostiučinění (a to at morální nebo případně i majetkové).

Různorodosti projevů jednotlivých stránek lidské osobnosti fyzické osoby odpovídá i značně široké spektrum možných neoprávněných zásahů proti některé z těchto složek osobnosti. Proto občanský zákoník právo na ochranu osobnosti fyzické osoby upravuje jako jednotné právo, jehož úkolem je v občanskoprávní oblasti zabezpečit respektování osobnosti fyzické osoby a její všestranný svobodný rozvoj. Jde o důležité rozvedení a konkretizaci článků 7, 8, 10, 11, 13 a 14 Listiny základních práv a svobod. Přitom v tomto jednotném rámci práva na ochranu osobnosti existují jednotlivá dílčí práva, která zabezpečují občanskoprávní ochranu jednotlivých hodnot (stránek) osobnosti fyzické osoby jako neoddělitelných součástí celkové fyzické a psychicko-morální integrity osobnosti. Součástí práva na ochranu osobnosti je i právo na soukromí a rodinný život, které v sobě obsahuje též právo na soužití s dalšími osobami - především pak s členy rodiny.

Ke vzniku občanskoprávních sankcí za nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti fyzické osoby podle § 13 o.z. musí být jako předpoklad odpovědnosti splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobilého vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě, tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí zde být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a neoprávněností (protiprávností) zásahu. Nenaplnění kteréhokoliv z těchto předpokladů pak vylučuje možnost nástupu sankcí podle ustanovení § 13 o.z.

Odvolací soud, jak již bylo uvedeno, vyšel z úvahy, že sice v posuzovaném případě bylo dotčeno právo žalobců na soukromí (konkrétně právo na rodinný život), avšak současně poukázal na skutečnost, že druhý žalovaný není původcem neoprávněného zásahu, neboť v řízení nebylo prokázáno, že by se dopustil protiprávního jednání, tedy jednání, které je v rozporu s objektivním právem.

Bylo již konstatováno, že občanskoprávní ochrana osobnosti fyzické osoby podle § 13 o.z. přichází v úvahu pouze u zásahů do osobnosti fyzické osoby chráněné všeobecným osobnostním právem, které lze klasifikovat jako neoprávněné (protiprávní). Musí tak jít o zásah do osobnosti fyzické osoby, který je v rozporu s objektivním právem, t.j. s právním řádem. Neoprávněnost každého zásahu do právem chráněných statků, a tedy i zásahu do osobnosti fyzické osoby, tvoří objektivní kategorii představující záporné hodnocení zásahu do osobnosti fyzické osoby ze strany státu. Tuto objektivní kategorii je třeba odlišovat od zavinění jakožto subjektivní kategorie. Zásah podle § 13 o.z. může spočívat jak v aktivním chování původce zásahu, tak podle okolností případu v jeho pasivním chování, především spočívajícím v nesplnění konkrétní právní povinnosti (obdobně srovnej publikaci Karel Knap, Jiří Švestka a kol.: Ochrana osobnosti podle občanského práva, Linde Praha, a.s. 2004, str. 153 - 155). Z vyloženého vyplývá nezbytnost posoudit, zda v daném případě je odůvodněné druhému žalovanému, jak dovozují žalobci, skutečně přičítat neoprávněný zásah do jejich osobnostních práv.

Není pochyb o tom, že druhý žalovaný nebyl vlastním fyzickým původcem tragické havárie autobusu, v důsledku níž zahynuly blízké osoby žalobců, čímž současně mimo jiné bylo neoprávněně zasaženo do práva žalobců na rodinný život (t.j. do práva na soukromí). Skutkové závěry učiněné soudy obou stupňů mimo jiné vypovídají o tom, že (jak již bylo zmíněno) k této politováníhodné události, která zavdala též podnět k tomuto sporu, došlo při přepravě účastníků zájezdu pořádaného druhým žalovaným, který k zajištění této přepravy užil služeb prvního žalovaného.

Odvolací soud se pak zabýval především otázkou, zda je v tomto případě dána odpovědnost druhého žalovaného podle ustanovení § 13 o.z., a to s negativním závěrem. Připomněl (jak již bylo uvedeno), že sice byl prokázán neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobců (konkrétně do práva na soukromí), avšak s ohledem na skutečnost, že druhý žalovaný nebyl původcem tohoto zásahu, když nebylo prokázáno, že by se dopustil protiprávního jednání, které by bylo v rozporu s objektivním právem, za tento zásah do osobnostních práv žalobců neodpovídá.

Zde však odvolací soud při opodstatněně dovozeném zásahu do osobnostních práv žalobců, nechal v úvahu především skutečnost, že odpovědnost za zásah do práva na ochranu osobnosti je odpovědností objektivní bez zřetele na

případné zavinění, přičemž k tomto zásahu v posuzovaném případě mělo dojít v souvislosti se službami, které byly zajišťovány druhým žalovaným jako cestovní kanceláří (§ 852a násl. o.z.).

Pro posouzení uplatněného nároku žalobců je nepochybně v prvé řadě určující zvážení právního vztahu, na jehož základě druhý žalovaný zájezd (dovolenou v A.) zajišťoval, resp. organizoval. Podle ustanovení § 852a odst. 1 o.z. se provozovatel cestovní kanceláře cestovní smlouvou zavazuje, že zákazníkovi poskytne zájezd. Přitom podle § 852i odst. 1 o.z. cestovní kancelář odpovídá zákazníkovi za porušení závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy bez ohledu na to, zda tyto závazky mají být splněny cestovní kanceláří nebo jinými dodavateli služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu. Své odpovědnosti za škodu způsobenou porušením právní povinnosti se cestovní kancelář může zprostit jen tehdy, jestliže prokáže, že tuto škodu nezavinila ona ani jiní dodavatelé služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu a jestliže byla škoda způsobena zákazníkem, resp. třetí osobou, která není spojena s poskytováním zájezdu, pokud tuto skutečnost nebylo možné předpokládat nebo byla nevyhnutelná, nebo neodvratitelnou událostí, které nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat. Protože pak z povahy věci, z vymezení předmětu cestovní smlouvy, jímž je zájezd, mimo jiné též vyplývá, že zajišťování dopravy, ubytování, stravování, resp. dalších služeb, je často zajišťováno jinými subjekty (na základě smlouvy mezi nimi a cestovní kanceláří), je třeba vadné splnění těchto služeb přičítat cestovní kanceláři. Nelze přehlédnout, že zařazení institutu cestovní smlouvy do úpravy podávané občanským zákoníkem bylo mimo jiné odůvodněno vyhověním požadavku na implementaci normy komunitárního práva (konkrétně Směrnice Evropské unie č. 90/314/EHS z roku 1990, o souborných službách pro cestování, pobyty a zájezdy) do českého právního řádu. Smyslem je mimo jiné prohloubení právního zajištění klientů cestovních kanceláří.

V souzeném případě bylo podstatné především zjištění, zda k popsané nehodě, jejímž následkem byl mimo jiné i neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobců, došlo v souvislosti s realizací cestovní smlouvy druhým žalovaným, přičemž dosavadní skutková zjištění se zdají tomu nasvědčovat.

Pokud byl v dané věci dovozen zásah do práva na soukromí (konkrétně do práva na rodinný život) žalobců, pak bylo třeba uvážit okolnost, že porušení cestovní smlouvy (objektivně) spočívající ve faktickém nezajištění bezpečného návratu účastníků zájezdu, což se mimo jiné projevilo smrtí rodinných příslušníků žalobců a tím i zásahem do práva na ochranu jejich osobnosti, projevovaného právem na soukromí (rodinný život) je třeba přičítat cestovní kanceláři. S úvahou odvolacího soudu o tom, že nebylo prokázáno, že by se druhý žalovaný dopustil jednání, které je v rozporu s objektivní právem, se proto není možno ztotožnit.

Je tedy zřejmé, že za daného stavu skutkových zjištění odvolací soud otázku odpovědnosti druhého žalovaného neposoudil zákonu příslušným způsobem. Dovoláním napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Praze tedy nelze z uvedených důvodů pokládat v napadeném výroku ve věci samé za správné (§ 243b odst. 2 o.s.ř.). Nejvyšší soud České republiky proto toto rozhodnutí v dovoláním dotčeném výroku zrušil a vrátil věc uvedenému soudu v tomto rozsahu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o.s.ř.). K projednání věci nebylo nařízeno jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)